

Xorazm viloyatida turizm va dam olishning rivojlanishi

2025-yil uchun

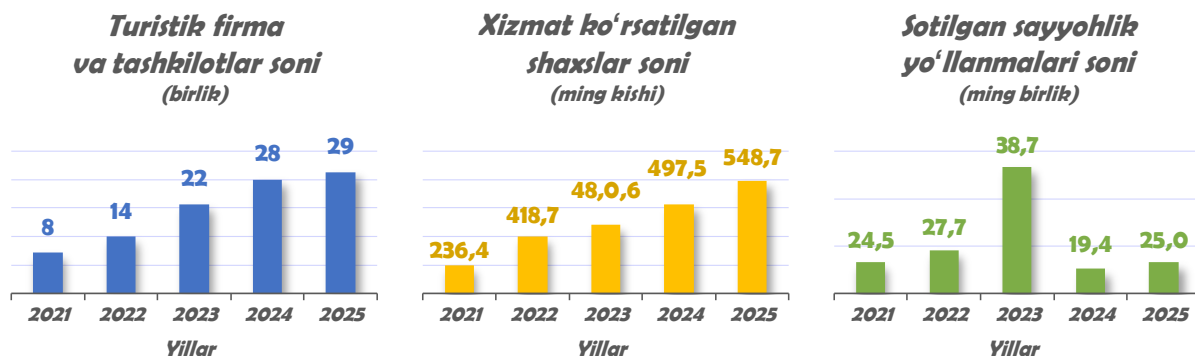
- I. Turistik firma va tashkilotlarning faoliyati
- II. Joylashtirish vositalarining faoliyati
- III. Turizm va dam olishni rivojlanishining ko'rsatkichlariga doir uslubiy tushuntirishlar va metama'lumotlar

I. Turistik firma va tashkilotlarning faoliyati

Turoperatorlik va turagentlik faoliyati, shuningdek sayohatlar tashkil etishga doir boshqa faoliyat **turistik faoliyatdir**. Turistik mahsulotni shakllantirish, targ'ib etish va realizatsiya qilish yuzasidan yuridik shaxs tomonidan amalga oshiriladigan tadbirkorlik faoliyati **turoperatorlik faoliyatidir**. Turistik mahsulotni targ'ib etish va realizatsiya qilish yuzasidan yuridik yoki jismoniy shaxs tomonidan amalga oshiriladigan tadbirkorlik faoliyati **turagentlik faoliyatidir** (18.07.2019-yildagi O'RO-549-son Qonuni).

Turistik mahsulot turistik bozor konyunkturasidan kelib chiqqan holda yoxud turistning yoki ekskursantning buyurtmasiga ko'ra turoperator tomonidan shakllantiriladigan, turistning va ekskursantning ehtiyojlarini qanoatlantirish uchun zarur bo'lgan turistik xizmatlar majmuidir (18.07.2019-yildagi O'RO-549-son Qonuni).

Turistik firma va tashkilotlar faoliyatining asosiy ko'rsatkichlari¹⁾
(tegishli yil uchun)

2025-yilda Xorazm viloyatida **29 ta turistik firma va tashkilot** faoliyat yuritib, ular tomonidan **548,7 ming nafar shaxsga¹⁾** xizmat ko'rsatildi va **25,0 ming ta sayyohlik yo'llanmasi** sotildi.

2024-yilga nisbatan turistik firma va tashkilotlar soni **1 ta (yoki 3,6 foiz)ga**, xizmat ko'rsatilgan shaxslar soni **51,2 ming nafar (yoki 10,3 foiz)ga**, sotilgan sayyohlik yo'llanmalari soni esa **5,6 mingta (yoki 28,9 foiz)ga** oshdi

¹⁾ Ma'lumotlar yuridik shaxslar tomonidan taqdim etiladigan 1 turizm shakli bo'yicha statistika hisoboti asosida shakllantirilgan. Jismoniy shaxs va yakka tartibdagi tadbirkorlar hisobga olinmagan.

¹⁾ Faqat viza, xorijga chiqish pasporti rasmiylashtirilgan, mehmonxonada joy band qilingan va shu kabi xizmatlar ko'rsatilgan shaxslarni ham o'z ichiga oladi.

Turistik firma va tashkilotlar faoliyati ko'rsatkichlarining
shahar-tumanlar kesimida taqsimlanishi
(2025-yil uchun)

	Turistik firma va tashkilotlar soni		Xizmat ko'rsatilgan shaxslar soni		Sotilgan sayyohlik yo'llanmalari soni	
	Jami (birlik)	jamiga nisbatan foizdagi ulushi	Jami (ming kishi)	jamiga nisbatan foizdagi ulushi	Jami (ming birlik)	jamiga nisbatan foizdagi ulushi
Xorazm viloyati	29	100	548,7	100	25,0	100
<i>shaharlar:</i>						
Urganch	14	48,3	12,5	2,3	13,9	55,6
Xiva	7	24,1	530,1	96,6	4,5	18,0
<i>tumanlar:</i>						
Bog'ot	-	-	-	-	-	-
Gurlan	-	-	-	-	-	-
Qo'shko'pir	1	3,4	0,1	0,0	0,2	0,8
Urganch	2	6,9	0,3	0,1	0,5	2,0
Hazorasp	1	3,4	5,4	1,0	5,4	21,6
Tuproqqal'a	-	-	-	-	-	-
Xonqa	1	3,4	0,03	0,0	0,03	0,0
Xiva	-	-	-	-	-	-
Shovot	1	3,4	0,1	0,0	0,1	0,4
Yangiariq	2	6,9	0,2	0,0	0,4	1,6
Yangibozor	-	-	-	-	-	-

Mavzu bo'yicha ko'rsatkichlar:

[Faoliyat yuritayotgan turistik firma va tashkilotlar soni](#)

[Turistik firma va tashkilotlar tomonidan xizmat ko'rsatilgan shaxslari soni](#)

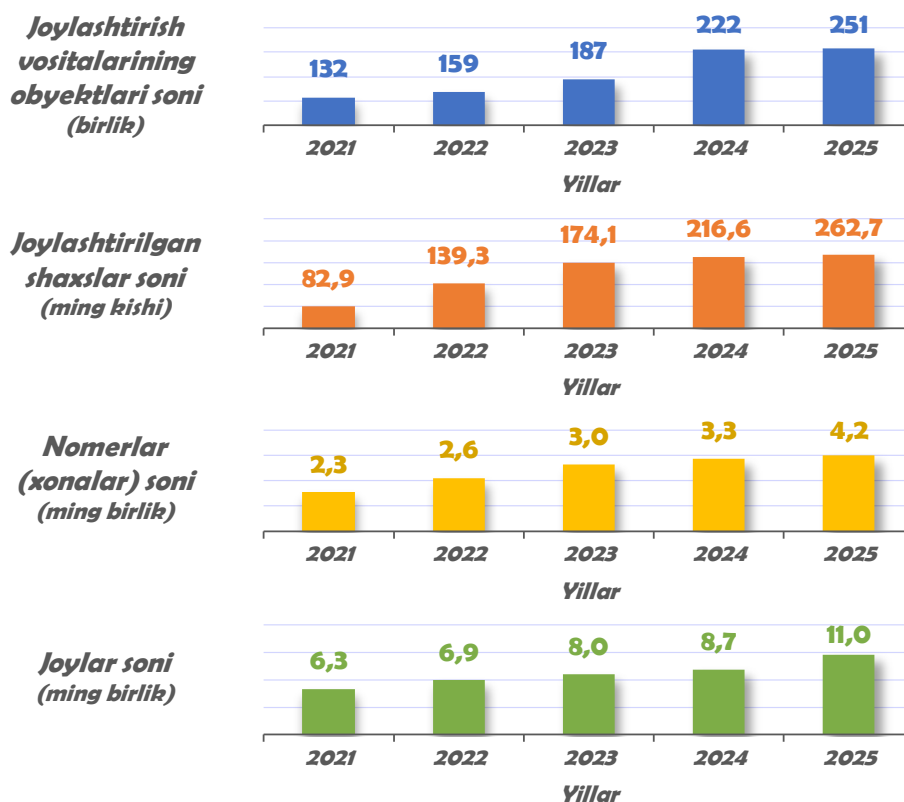
[Turistik firma va tashkilotlar tomonidan sotilgan sayyohlik yo'llanmalar soni](#)

II. Joylashtirish vositalarining faoliyati

Joylashtirish vositalari mehmonxonalar, turistik bazalar va majmualarni, dam olish uylari va zonalarini, pansionatlar, kempinglar, motellar, mehmon uylarini, o'tov va chodirli oromgohlar, sanatoriylarni hamda mehmonxona xizmatlari (joylashtirish bo'yicha xizmatlar) ko'rsatiladigan boshqa obyektlarni, shuningdek joylashtirish vositasi sifatida tunab qolish uchun jihozlangan yer usti transportini o'z ichiga oladi ([18.07.2019-yildagi O'RO-549-son Qonuni](#)).

Nomer fondi – joylashtirish vositasidagi umumiy nomer (xona)lar soni (ya'ni yashash uchun mo'ljallangan turar joy xonalari). Vaqtincha yashash uchun zarur bo'lgan mebel, jihoz va inventarlar bilan jihozlangan bir yoki bir nechta turar joy xonalari nomer (xona) deb hisoblanadi.

Joylashtirish vositalari faoliyatining asosiy ko'rsatkichlari ¹⁾
(tegishli yil uchun)

2025-yilda Xorazm viloyatida joylashtirish vositalarining **251 ta** obyekti bo'lgan va 2024-yilga nisbatan obyektlarning soni **29 ta** (yoki **13,1 foiz**)ga oshdi. Joylashtirilgan shaxslar soni **262,7 ming nafarga** yetib, **46,1 ming nafar** (yoki **21,3 foiz**)ga ko'paydi. Joylashtirish vositalaridagi nomer (xona)lar soni **4,2 mingtani** tashkil etib, **0,9 mingta** (yoki **27,3 foiz**)ga o'sdi. Ulardagi joylar soni esa **11,0 mingtaga** yetib, 2024-yilga nisbatan **2,3 mingta** (yoki **26,4 foiz**)ga ko'p bo'ldi.

Joylashtirish vositalari faoliyati
ko'rsatkichlarining hududlar kesimida taqsimlanishi
(2025-yil uchun)

¹⁾ Ma'lumotlar yuridik shaxslar tomonidan taqdim etiladigan 1 turizm shakli bo'yicha statistika hisoboti asosida shakllantirilgan. Jismoniy shaxs va yakka tartibdagi tadbirkorlar hisobga olinmagan.

	Joylashtirish vositalarining obyektlari soni (birlik)	Joylashtirilgan shaxslar soni (ming kishi)	Nomerlar (xonalar) soni (birlik)	Joylar soni (ming birlik)
Xorazm viloyati	251	262,7	4 200	11,0
<i>shaharlar:</i>				
Urganch	57	66,5	1 082	2,4
Xiva	150	170,0	2 180	4,7
<i>tumanlar:</i>				
Bog'ot	2	1,3	104	0,2
Gurlan	6	0,7	76	0,4
Qo'shko'pir	6	1,3	84	0,5
Urganch	6	8,9	170	0,5
Hazorasp	3	1,1	54	0,3
Tuproqqal'a	2	0,6	68	0,1
Xonqa	6	6,2	176	0,7
Xiva	5	1,1	34	0,2
Shovot	2	0,7	37	0,2
Yangiariq	2	-	21	0,2
Yangibozor	4	4,3	114	0,6

2025-yilda joylashtirish vositalarining obyektlari eng ko'p Xiva (**150 ta**), va Urganch (**57 ta**) shahrida qayd etildi. Eng kam sonli obyektlar esa Bog'ot, Tuproqqal'a, Shovot va Yangiariq tumanlarda (**2 tadan**) kuzatildi.

Eng ko'p joylashtirilgan shaxslar Xiva (**170,0 ming nafar**) va Urganch (**66,5 ming nafar**) shahriga to'g'ri keldi. Gurlan (**0,7 ming nafar**), Shovot (**0,7 ming nafar**) va Tuproqqal'a tumanida (**0,6 ming nafar**) esa joylashtirilgan shaxslar soni kam bo'ldi.

Joylashtirish vositalaridagi nomer (xona)lar soni bo'yicha Xiva shahri (**2 180 ta**), Urganch (**1 082 ta**) shahri yetakchilik qildi. Eng kam nomer (xona)lar Shovot (**37 ta**), Xiva (**34 ta**) va Yangiariq tumanida (**21 ta**) kuzatildi.

Joylashtirish vositalaridagi joylarning eng ko'p qismi Xiva (**4,7 mingta**) va Urganch (**2,4 mingta**) shahriga to'g'ri keldi. Eng kam sonli joylar esa Tuproqqal'a tumanida (**0,1 mingta**), qayd etildi.

Mavzuga doir ko'rsatkichlar:

[Joylashtirish vositalarining obyektlari soni](#)

[Joylashtirish vositalaridagi joylar soni](#)

[Mehmonxona va shunga o'xshash joylashtirish vositalarining obyektlari soni](#)

[Mehmonxona va shunga o'xshash joylashtirish vositalaridagi joylar soni](#)

[Mehmonxona va shunga o'xshash joylashtirish vositalarida joylashtirilgan shaxslar soni](#)

[Ixtisoslashtirilgan joylashtirish vositalarining obyektlari soni](#)

III. Turizm va dam olishning rivojlanishiga doir ko'rsatkichlar bo'yicha uslubiy tushuntirishlar va metama'lumotlar

Turizm statistikasi bo'yicha xalqaro tavsiyalar (TSXT, 2008)ga muvofiq, "turizm" tushunchasi tashrif buyuruvchilar faoliyatiga mansubdir.

Tashrif buyuruvchi "sayohatchi" tushunchasining quyi toifasi, turizm esa "sayohat" tushunchasining quyi toifasi hisoblanadi. Turistik safarni amalga oshirayotgan sayohatchi tashrif buyuruvchi deb ataladi.

Kiruvchi turistik safar – tashrif buyuruvchining mamlakatga kirib kelgan paytidan boshlab, mamlakatdan chiqib ketgunga qadar amalga oshirgan sayohati.

Chiquvchi turistik safar – tashrif buyuruvchining o'z doimiy yashash mamlakatidan chiqib ketish paytidan boshlab, unga qaytib kelgunga qadar amalga oshirgan sayohati.

Jamoaviy joylashtirish vositasi (BMT Turizm (UN Tourism) terminologiyasiga muvofiq) sayyohlarga muntazam yoki vaqt-vaqti bilan tunab qolish uchun xona yoki boshqa binolarda joylashish imkoniyatini taqdim etadigan har qanday obyektni anglatadi, ammo undagi nomer (xona)lar soni har bir davlat tomonidan mustaqil ravishda belgilangan minimal darajadan ortiq bo'lishi kerak. Shu bilan birga, jamoaviy joylashtirish vositasidagi barcha nomer (xona)lar yagona boshqaruvga bo'ysunishi (hatto foyda olish maqsad qilinmagan bo'lsa ham), ko'rsatiladigan xizmatlar va mavjud jihozlariga muvofiq toifa va sinflarga ajratilgan bo'lishi kerak.

Jamoaviy joylashtirish vositalariga mehmonxona va shunga o'xshash joylashtirish vositalari (mehmonxonalar, motellar, qo'noquylar va mehmonxona turidagi boshqa tashkilotlar), ixtisoslashtirilgan joylashtirish vositalari (sanatoriya-kurort tashkilotlari, sog'lomlashtirish tashkilotlari, dam olish uylari, pansionatlar, kempinglar, dam olish bazalari, turistik bazalar va boshqa ixtisoslashtirilgan joylashtirish vositalari), individual va boshqa joylashtirish vositalari (mehmon uylari, dala hovlilari, o'tov lagerlari va individual joylashtirish vositalarining boshqa turlari) kiradi.

O'zbekistonda turizm va dam olishning rivojlanishiga oid statistik ma'lumotlar quyidagilar asosida shakllantiriladi:

➤ **xalqaro turistik oqimlar bo'yicha ma'muriy ma'lumotlar.** Xorijga chiqqan O'zbekiston fuqarolari to'g'risidagi ma'lumotlar Ichki ishlar vazirligi huzuridagi Migratsiya va personallashtirish departamenti Personallashtirish markazi, O'zbekistonga tashrif buyurgan xorijiy fuqarolar to'g'risidagi ma'lumotlar esa Davlat xavfsizlik xizmati Chegara qo'shinlari tomonidan taqdim etiladi. Ma'lumotlar har oyda Milliy statistika qo'mitasiga taqdim etiladi va safar maqsadlari, xorijga chiqqan O'zbekiston fuqarolari borgan mamlakatlar, shuningdek, O'zbekistonga tashrif buyurgan xorijiy fuqarolar kelgan mamlakatlar to'g'risidagi ma'lumotlarni o'z ichiga oladi;

➤ **ichki turizm bo'yicha uy xo'jaliklari tanlanma kuzatuv materiallari** — "Ichki turizm

va aholining jismoniy faolligi kuzatuv so'rovnomasi". Kuzatuv respublikaning barcha hududlarida tanlab olingan uy xo'jaliklari o'rtasida o'tkaziladi va ichki turizm bo'yicha statistik ko'rsatkichlarni shakllantirishda foydalaniladi;

➤ **yillik statistika hisoboti** 1 turizm shakli "Tashrif buyuruvchilarga xizmat ko'rsatish va joylashtirish to'g'risidagi statistika hisoboti". Ushbu hisobotlarni sayyohlik-ekskursiya va joylashtirish (jamoaviy joylashtirish vositalari) xizmatlarini ko'rsatuvchi yuridik shaxslar, zarur holatlarda ularning alohida bo'linmalari taqdim etadilar. Tashrif buyuruvchilarga xizmat ko'rsatish va joylashtirish to'g'risidagi statistika hisobotlarida turistik firma va tashkilotlar (xodimlar, sotilgan sayyohlik yo'llanmalar va xizmat ko'rsatilgan shaxslar soni haqida ma'lumotlar) hamda jamoaviy joylashtirish vositalari faoliyati (nomer fondi, joylashtirilgan shaxslar va tunab qolish holatlari soni), shuningdek, turizm va dam olish sohasini tavsiflovchi boshqa ko'rsatkichlar aks ettiriladi. Statistik ma'lumotlar respublika va hududlar kesimida taqdim etiladi.

Turizm sohasidagi statistik ma'lumotlar turizm tarmog'ining holatini baholash, davlat siyosatini shakllantirish, rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqish, shuningdek, turistik oqimlar va aholining turistik afzalliklarini monitoring qilish hamda tahlil etishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu ma'lumotlar davlat hokimiyati organlari, biznes hamjamiyati va xalqaro tashkilotlarga investitsiyaviy jozibadorlikni oshirish hamda mamlakatda turizmning barqaror rivojlanishini ta'minlashga qaratilgan asoslangan qarorlar qabul qilish imkonini beradi.

Foydali havolalar:

[O'zbekiston Respublikasining "Turizm to'g'risida"gi Qonuni \(18.07.2019-yildagi O'RO-549-son\)](#)

[O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "O'zbekiston Respublikasining tashqi sektori statistikasi shakllantirilishini ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori \(03.04.2018-yildagi 263-son\)](#)

[Turizm statistikasi bo'yicha xalqaro tavsiyalar, 2008-yil](#)

[Turizm statistikasi bo'yicha uslubiy nizom](#)

Tayyorlash uchun mas'ul:
Aholi turmush darajasi va ijtimoiy
soha statistikasi bo'limi

Manzil: Urganch sh., Al-Xorazmiy
ko'chasi, 93
El. manzil: xorazmstat@umail.uz
Tel.: 71-224-65-21